

תורה שבעל פה

גמרא מסכת בבא בתרא

הוראות

א. משך הבחינה : שתיים ורבע

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה :

בשאלון זה פרק אחד

$$(100 = 14X6 + 16X1)$$

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין

ד. הוראות מיוחדות : אין

יש לכתבו במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

השאלות

ענו על שבע שאלות.

על שאלה 1 חובה (16 נקודות)

ועל שש מבין שאלות 11-2 (כל שאלה 14 נקודות).

1. בניית מחיצה

ענו על שנים מן הסעיפים א-ג. כל סעיף 8 נקודות.

א. "השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר בונין את הכותל באמצע"

הגמרא מציעה שתי דרכים לפרש את המילה "מחיצה" שבמשנה - גודא או פלוגתא.

(1) על פי הגמרא, לפי ההסבר שמחיצה היא "גודא" מדוע המשנה צריכה לומר שאת הכותל בונים

באמצע?

(2) על פי הגמרא, לפי ההסבר שמחיצה היא "פלוגתא" מהו המקרה בו מדובר ומה החידוש בדין ש"בונין

את הכותל"?

ב. על הלשון של "פלוגתא" מקשה הגמרא "כי רצו מאי הוי ליהדרו בהו"

(1) הסבירו את הקושיה.

(2) בתשובה לקושיה אומרת הגמרא שמדובר נעשה קנין. הסבירו את שתי הדרכים שמביאה הגמרא

להסביר כיצד נעשה הקנין באופן מועיל. היעזרו ברש"י.

ג. "ת"ש החלונות בין מלמעלה בין מלמטה ובין מכנגדן ד' אמות"

(1) בדין המצוטט יש התייחסות לשלושה מצבים.

בחרו שנים מן המצבים והסבירו בלשונכם את המקרה, הדין והטעם בכל אחד מהם.

(2) הגמרא הביאה את המשנה שבציטוט כדי להוכיח שהיזק ראייה שמיה היזק. הסבירו כיצד הגמרא

דוחה הוכחה זו.

2. סתירת בית כנסת

א. "אמר רב חסדא לא ליסתור איניש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי"

(1) כתבו בלשונכם את ההלכה שבציטוט.

(2) על פי הגמרא, הסבירו את שני הטעמים להלכה זו.

(3) על פי הגמרא, ציינו מקרה שבו יש נפקא מינה (הבדל הלכתי) בין שני הטעמים, ונמקו את הדין

במקרה זה לפי כל אחד מן הטעמים.

[9 נקודות]

ב. "א"ל רבינא לרב אשי גבו זוזי ומחתי מאי"

(1) הסבירו את שאלתו של רבינא.

(2) על פי תשובת הגמרא מה יהיה הדין במקרה ששאל רבינא ומדוע.

[5 נקודות]

3. וכן בגינה

א. "וכן בגינה מקום שנהגו לגדור מחייבין אותו: הא גופא קשיא אמרת וכן בגינה מקום שנהגו לגדור מחייבין אותו הא סתמא אין מחייבין אותו אימא סיפא אבל בקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו הא סתמא מחייבין אותו השתא סתם גינה אמרת לא סתם בקעה מיבעיא"

- (1) כתבו מהו המקרה המתואר במילה "סתמא" המסומנת בקו.
- (2) על פי קושיית הגמרא, באיזה מקום מסתבר יותר לחייב הקמת גדר בגינה או בבקעה, ומה הסיבה לכך? היעזרו ברש"י.

[6 נקודות]

ב. על פי תירוציהם של אביי ורבא, מה יהיה הדין ב"סתם גינה" ומה יהיה הדין ב"סתם בקעה"?

[4 נקודות]

ג. על פי הגמרא בסוגיית היזק ראייה, לפי הדעה שהיזק ראייה לא שמיה היזק, האם מחייבים אותו לבנות מחיצה בגינה, ומדוע?

[4 נקודות]

4. בית שער ודלת לחצר

א. "כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר"

- (1) "כופין אותו" - מי כופה את מי?
- (2) לשם מה בונים בית שער ולשם מה בונים דלת?

[4 נקודות]

ב. כתבו מהו המקרה שבו נחלקו רבן שמעון בן גמליאל ותנא קמא אם כופים לבנות בית שער, והסבירו את הטעם של כל אחד מהם.

[5 נקודות]

ג. במשנה יש מחלוקת נוספת בין ת"ק ורשב"ג. כתבו את המקרה בו הם נחלקו והסבירו את הטעם של כל אחד מהם.

[5 נקודות]

5. גביית מיסים מיתומים

א. רב פפא גבה כסף מיתומים בעבור "כריא חדתא". בעקבות זאת הקשה עליו רב שישא בריה דרב אידי קושיה.

- (1) הסבירו את קושיית רב שישא בריה דרב אידי. בתשובתכם הסבירו את הביטוי "יתמי לאו בני מחילה נינהו" שבדברי רש"י.
- (2) הסבירו את התירוץ של רב פפא לקושיה זו. בתשובתכם הסבירו כיצד התירוץ פותר את הבעיה ש"יתמי לאו בני מחילה נינהו".

[9 נקודות]

ב. (1) בגמרא יש דיון בנוגע לגביית מיסים מיתומים לכל מיני מטרות, ולאחר הדיון הגמרא קובעת כלל בנידון. הסבירו את הכלל שנקבע בגמרא.

(2) על פי הגמרא, ציינו מטרה אחת שבעבורה אין גובים [בדרך כלל] כסף מיתומים.

[5 נקודות]

6. קבלת צדקה מגוי

- א. "איפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא שדרה ארבע מאה דינרי לקמיה דרבי אמי ולא קבלינהו שדרינהו קמיה דרבא וקבלינהו"
- (1) כתבו בלשונכם את הסיפור המצוטט למעלה.
- (2) על פי המשך הגמרא, רבי אמי התנגד למעשהו של רבא בגלל הפסוק "ביבוש קצירה...". הסבירו את התנגדותו.
- (3) על פי המשך הגמרא, רבי אמי התנגד למרות שרבא נימק את מעשהו "משום שלום מלכות". מדוע? [7 נקודות]
- ב. רש"י מביא מעשה נוסף של איפרא הורמיז המובא בדף ח ע"א.
- (1) כתבו בלשונכם את המעשה המובא שם.
- (2) הסבירו מדוע נראה שרבי יוסף פעל שם בניגוד לדברי הגמרא אצלנו.
- (3) כיצד מסביר רש"י את מעשהו של רבי יוסף שם? [7 נקודות]

7. קופה של צדקה

- א. "תמחוי נגבית בשלשה ומתחלקת בשלשה שגבויה וחלוקה שוים"
- (1) הסבירו מהו "תמחוי".
- (2) הסבירו מדוע תמחוי מתחלקת בשלושה.
- (3) הסבירו מדוע תמחוי נגבית בשלושה. [6 נקודות]
- ב. "ורשאין בני העיר להתנות על המידות ועל השערים ועל שכר פועלים ולהסיע על קיצתן"
- הסבירו בלשונכם את הפעולות, המסומנות בקו בציטוט שלפניכם, שרשאים בני העיר לעשות. [3 נקודות]
- ג. הגמרא מביאה הֶגְפָּלוֹת שמוטלות על גבאי צדקה לגבי אופן איסוף הכסף וכיצד עליהם לנהוג עם הכסף.
- (1) כתבו שתי הֶגְפָּלוֹת שמובאות בגמרא.
- (2) מה הסיבה להֶגְפָּלוֹת אלו? [5 נקודות]

8. הסכם בין שוחטים

א. בגמרא מסופר על שוחטים ("טבחיי") שעשו הסכם (תנאי) ביניהם.

כתבו את פרטי ההסכם.

[2 נקודות]

ב. (1) רבא סבר שההסכם אינו תקף, ורב יימר בר שלמיה הקשה עליו מברייטא. העתיקו את המילים מן הברייטא שמהן הקשה רב יימר בר שלמיה על רבא, והסבירו את הדין שנלמד ממילים אלה.

(2) על פי רב יימר בר שלמיה, הסבירו כיצד דין זה בא לידי ביטוי בהסכם של השוחטים.

[9 נקודות]

ג. רב פפא טען שההסכם של השוחטים אינו נוגע לדין שבברייטא. הסבירו את טענתו.

[3 נקודות]

9. בעלי אומנות

א. על המשנה המתחילה במילים "חנות שבחצר יכול למחות בידו" מקשה הגמרא: "מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא?"

(1) הסבירו את הקושיה.

(2) על פי תרוצו של אביי לקושיה, הסבירו את הדין בסיפא של המשנה.

(3) על פי תירוצו של רבא לקושיה, באיזה מקרה עוסקת הסיפא של המשנה, ומדוע השכנים אינם יכולים למחות בידו במקרה זה?

[9 נקודות]

ב. "כללא דמילתא כל פסידא דלא דר מותרה ועומד הוא"

(1) הסבירו והדגימו את הביטוי: "פסידא דלא דר".

(2) הסבירו את הדין "מותרה ועומד הוא".

[5 נקודות]

10. קטע שלא נלמד

לפניכם סוגיה קצרה ממסכת בבא בתרא דף כג ע"א
למדו את הסוגיה, וענו על השאלות שאחריה. היעזרו בפירוש רש"י.

ביאור מילים ומונחים:

נשבין - מלכודות

שלושים ריס = 8000 אמה

לא יחפור פרק שני בבא בתרא

מתני' מרחיקין השוכך מן העיר.
שהיונים מפסידין זרעוני גנות:
מתני' מרחיקין את השוכך מן העיר
חמשים אמה

גמ' חמשים אמה ותו
לא ורמינהי ^א **אין פורסין נשבין ליונים אלא**
אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים ריס
אמר אביי מישט שייטי טובא וכרסייהו
בחמשים אמתא מליא

גמ' אין פורסין
נשבין. שלא ילכדו בהם יוני היישוב:
שלשים ריס. ארבע מילין: וכרסייהו
בחמשים אמה קמלייא. כמה שהן
מלקטין בתוך חמשים אמה מתמלא
כריסן ואין מפסידים זרעים מכאן
ולחלן:

א. (1) כתבו בלשונכם את הדין שבמשנה, והסבירו את טעם הדין.

[4 נקודות]

(2) הסבירו את הקושיה של הגמרא על דין המשנה. בתשובתכם הסבירו מדוע המשנה המצוטטת

בקושיה סותרת את דין המשנה שלנו.

[5 נקודות]

ב. הסבירו את תירוצו של אביי לקושיה. בתשובתכם הסבירו מה הסיבה להבדל בין שתי המשניות, ביחס

למרחק הנדרש.

[5 נקודות]

11. יסודות תורה שבעל פה

א. (1) המשנה מחולקת לשישה סדרים. – כתבו מה נושא העיסוק העיקרי בסדר זרעים ומה נושא העיסוק

העיקרי בסדר נשים.

(2) כתבו שמות של שני חיבורים נוספים מתקופת התנאים מלבד המשנה.

[6 נקודות]

ב. מתי היתה תקופת ה"סבוראים" ומדוע הם נקראו כך?

[4 נקודות]

ג. "אלו ואלו דברי א-להים חיים" – כיצד יתכן ששתי דעות הפוכות יהיו דברי א-להים חיים?

[4 נקודות]

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך